

Mimostřevní komplikace idiopatických střevních zánětů

Vít Navrátil¹, Silvia Cveková¹, Peter Slodička¹, Květoslava Aiglová¹, Barbora Pipek^{1,2,3}, Přemysl Falt¹

¹II. interní klinika – gastroenterologická a geriatrická LF UP a FN Olomouc

²Centrum péče o zažívací trakt, Nemocnice AGEL Ostrava Vítkovice, a. s.

³Ostravská univerzita, Lékařská fakulta, Ostrava

Idiopatické střevní záněty (IBD – inflammatory bowel disease) zahrnují Crohnovu chorobu (CN) a ulcerózní kolitidu (UC). Jedná se o chronická zánětlivá onemocnění trávicího traktu ne zcela známé etiologie. Vzhledem k jejich imunitně mediovannému mechanismu a komplexnímu působení na celý organismus mohou být různým způsobem postiženy i jiné orgány než jen gastrointestinální trakt. Tyto extraintestinální manifestace (EIM) a komplikace mohou závažným způsobem ovlivňovat prognózu pacienta, působit jeho morbiditu a snižovat kvalitu života. Zatímco klasické extraintestinální manifestace, jako jsou enteropatické artropatie, kožní či oční postižení nebo primární sklerozující cholangitida, sdílejí s IBD společný imunopatologický mechanismus, celá řada dalších chorobných stavů může vznikat na podkladě různých anatomických či metabolických abnormalit způsobených IBD či vlivem jejich léčby. Tato přehledová práce se zaměřuje na nejčastější mimostřevní komplikace, jako jsou anémie, metabolická kostní nemoc či biliární a nefrolitiáza, se kterými se setkáváme v běžné klinické praxi.

Klíčová slova: anémie, idiopatické střevní záněty, litiáza, metabolická kostní nemoc, mimostřevní komplikace.

Extraintestinal complications of inflammatory bowel diseases

Inflammatory bowel disease (IBD) includes Crohn's disease (CD) and ulcerative colitis (UC). Those are chronic gastrointestinal disorders of inflammatory nature and not fully known etiology. As a result of their immune-mediated mechanism and complex impact on the whole organism other organs than gastrointestinal system may be affected in many ways. These extraintestinal manifestations (EIM) and complications may severely deteriorate prognosis of the patient, cause his morbidity and worsen the quality of life. While classical extraintestinal manifestations, such as enteropathic arthropathy, skin or eye involvement or primary sclerosing cholangitis, share common immunopathological mechanism with IBD, whole range of other disorders may result from various anatomical or metabolic abnormalities caused by IBD or its treatment. This review focus on the most common extraintestinal complications, such as anaemia, metabolic bone disease, biliary and urolithiasis, which we meet in our daily clinical practice.

Key words: anemia, inflammatory bowel disease, lithiasis, metabolic bone disease, extraintestinal complications.

Úvod

Idiopatické střevní záněty (inflammatory bowel disease, IBD) jsou chronická zánětlivá onemocnění neznámé etiologie, jejichž hlavními zástupci jsou Crohnova choroba (CD) a ulcerózní kolitida (UC). Vzhledem k jejich k imunitně mediovannému mechanismu mohou být zánětlivým procesem postiženy i jiné orgány než jen zažívací trakt. Tyto projevy, označované jako extraintestinální manifestace (EIM), sdílejí se základním onemocněním některé společné patofyziologické mechanismy (1). Projevy, které vznikají jiným mechanismem, označujeme jako mimostřevní

komplikace. Ty se rozvíjí jako důsledek metabolických, anatomických či jiných změn v rámci IBD, popř. jako nežádoucí projev jejich léčby. Nicméně hranice mezi těmito pojmy je mnohdy tenká a je obtížné ji jednoznačně určit.

Výskyt EIM a mimostřevních komplikací bývá udáván v širokém procentuálním rozmezí 6–47 % ze všech IBD pacientů. Přibližně čtvrtina těchto nemocných pak trpí více než jednou EIM. Více než čtvrtina EIM se manifestuje ještě před stanovením diagnózy IBD. Riziko rozvoje EIM zvyšuje perianální forma CD, postižení tračníku a kouření (2).

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA:

MUDr. Barbora Pipek, barbora.pipek@fnol.cz

II. interní klinika – gastroenterologická a geriatrická, LF UP a FN Olomouc, I. P. Pavlova 185/6, 779 00 Olomouc

Cit. zkr: Vnitř Lék 2021; 67(2): 92–96

Článek přijat redakcí: 6. 12. 2020

Článek přijat po recenzích: 7. 3. 2021